

Notulen Breed Overleg Biodivers boeren Schiermonnikoog

-Concept-

██████████

Aanwezig:

██
██
██
██

Afwezig m.k.:

██

---

1. Opening en vaststellen van de agenda

Alex opent de vergadering.

2. Vaststellen verslag breed overleg 1 september jl. van de vorige keer.

Er zijn geen opmerkingen over de notulen van het vorige verslag. Een aantal actiepunten zijn nog niet afgerond, maar wel onder de aandacht bij de werkgroep. Dit zijn:

- Betrokkenheid ██████████ vanwege het vertrek van ██████████
- De gesprekken met de Vogelbescherming lopen nog.
- Het rapport van ██████████ zal tijdens het reststromenoverleg van volgende week aan de orde komen.

3. Mededelingen

██████████ meldt dat het marktinitiatief van de zuivelcoöperatie op 1 december wordt behandeld in het bestuur van FrieslandCampina. ██████████ legt de aanvraag voor he marktinitiatief deze week voor aan de betrokkenen.

4. Planning

In het Breed Overleg op 1 september is de samenhang tussen de verschillende trajecten, de planning en belangrijkste besluitvormingsmomenten besproken. Deze is door ██████ in een presentatie gezet en deze wordt toegelicht.

We streven naar een bestuurlijk moment begin januari. ██████████ geeft aan dat dit op 7 januari zal zijn. Er dient een kleine slag om de arm gehouden te worden i.v.m. de corona-situatie. Het voorstel is dat tijdens het bestuurlijke moment drie documenten voor liggen, waarop tijdens dit overleg verder wordt ingegaan:

- Beschikking van de Minister voor de honorering van de GLB-pilot (zie agendapunt 6)
- Afsprakenkader tussen de provincie en de boeren: garantiestelling transitie en reservering middelen zuivellijn (zie agendapunt 6 en 7)
- Intentieovereenkomst over de realisatie van het streefbeeld/Actieplan Biodiverse landbouw op Schiermonnikoog (zie agendapunt 8)

Kees geeft een aantal aandachtspunten aan waar de werkgroep zich momenteel mee bezighoudt:

- De voortgang van de transitiefase: hierover wordt bij punt 5 verder gesproken.
- De aanvraag van de GLB-pilot (punt 6)
- Het actieplan: hiervan gaat [REDACTED] een conceptversie rondsturen om de betrokken partijen te vragen om input en de bereidheid om een intentieverklaring te tekenen.
- De bedrijfsplannen: hieraan werken de boeren momenteel.
- De reststromen: deze pijler heeft even stilgelegen, maar er is inmiddels een projectleider aangesteld en een startbijeenkomst gepland (punt 9)

5. Voortgang transitie

In september is het rekenmodel voor de berekening van de transitievergoeding met de boeren besproken en vastgesteld door de boeren. Ook zijn de uitgangspunten voor de transitie op een rij gezet.

Met het vaststellen van de uitgangspunten, en de weging van de verschillende pijlers binnen het rekenmodel, zijn de boeren nu in gesprek met hun bedrijfsadviseur en Rabobank om te bepalen hoeveel koeien ze de komende jaren nog willen melken. Vermoedelijk wordt aan het einde van volgende week duidelijk wat de uitkomsten van de berekeningen van de boeren zijn. Hierdoor wordt duidelijk wat het optimum in de veestapel is en wat de hoogte van de transitievergoeding per koe per bedrijf wordt.

De uitkomst van de exacte keuze voor de reductie van het aantal stuks melkvee en de daarvoor benodigde transitievergoeding, zal moeten worden opgenomen in de aanvraag voor de GLB-pilot en het Afsprakenkader met de provincie over de garantiestelling. Daarvoor is het van belang dat medio november de uitkomst van deze gesprekken bekend zijn.

[REDACTED] geeft aan dat er momenteel één bedrijfsplan is ingediend. Dit plan wordt besproken en op volledigheid getoetst. Van belang is om op zeer korte termijn ook de andere plannen te kunnen beoordelen, mede gezien de korte termijn tot de openstelling van de GLB-pilot, en de doorlooptijd van de gesprekken die de Rabobank met de boeren moet voeren. Van belang is dat de plannen in één keer goed ingediend moeten worden, m.n. wat betreft het aantal stuks vee. Een nieuwe behandeling van de plannen zou teveel tijd kosten.

[REDACTED] geeft aan dat hij momenteel geen zorgen heeft over het aantal melkkoeien, omdat dit waarschijnlijk onder het gestelde maximum van 430 koeien komt. Alle boeren hebben de bedrijfsplannen in de steigers staan, en dat er gewerkt wordt om volgende week het overzicht ook compleet te hebben. Alex geeft aan dat de planning weliswaar krap is, maar dat voor het verdere traject van de toekenning van de subsidie eigenlijk alleen het aantal koeien van belang is.

[REDACTED] vraagt hoe de (financiële) koppeling is tussen de transitievergoeding i.r.t. de plannen van de boeren en de businesscase van de zuivelcoöperatie. [REDACTED] geven aan dat in het rekenmodel rekening wordt gehouden met een transitiefase van vijf jaren waarin de gemiddelde melkprijs geleidelijk oploopt tot max. 10 cent extra per liter o.b.v. de helft van de melkplasma. Omgerekend wordt er dus gerekend met een plus van 5 ct/liter op de totale melkplasma.

[REDACTED] benadrukt dat een besluit binnen [REDACTED] over de inzet van de PAS-middelen op 15 december genomen moet worden. Twee weken voorafgaand aan dit moment zullen de stukken aangeleverd moeten worden. Het korte tijdsplan is wel een risico. Daarom zullen alle partijen de komende week alles op alles moeten zetten.

6. GLB-pilot en garantiestelling provincie

Om ervaring op te doen hoe het toekomstige GLB ingezet kan worden om kringlooplandbouw te realiseren, zal het Ministerie van LNV per medio november de pilotregeling GLB open stellen. I.p.v. september zal de

openstelling naar verwachting medio november zijn. LNV wacht nog op de goedkeuring van de GLB-verordening, alvorens openstelling mogelijk is.

Inmiddels is de conceptaanvraag GLB-pilot voor Schiermonnikoog gereed en wordt deze a.s. donderdag 12 november besproken met de boeren. Zodra de regeling voor de GLB-pilot is opgesteld vanuit LNV willen we de aanvraag indienen. Indiening vindt plaats via het Agrarisch natuurcollectief Wadvogels, namens de boeren van Schiermonnikoog.

Het streven is om na de GLB-pilotperiode (2021-2022) de maatregelen in te passen in het reguliere GLB-beleid. Voorwaarde vanuit de boeren om in te kunnen stemmen met de voorgestelde reductie van het aantal melkkoeien is een garantstelling vanuit de provincie Fryslân voor de periode 2023-2025. Parallel aan de besluitvorming over de GLB-pilot wordt een Afsprakenkader met de provincie Fryslân voorbereid over de inzet van de PAS-middelen als garantstelling voor de transitie en de inzet van de middelen voor de zuivellijn. Een eerste concept voor dit afsprakenkader is af. Hierbij wordt op eilandniveau vastgelegd hoe de afspraken voor de periode van vijf jaar worden geborgd.

Aandachtspunt op dit moment is daarbij de borging van de reductie van de stikstofreductie ook na vijf jaar, uitgaande van de afspraken over het maximaal aantal melkkoeien en geproduceerde liters melk, maar waarbij wel flexibiliteit over blijft voor de individuele ondernemer (bv. door een stikstofplafond op eilandniveau).

█ pas kan besluiten over de GLB-pilot als ook de provincie en de boeren een akkoord hebben over de garantstelling (voor periode 2023 t/m 2025) én de borgstelling (het vastleggen van het nieuwe stikstofplafond voor eiland). Deze drie hangen onlosmakelijk met elkaar samen.

Tijdens het bestuurlijk moment op 7-1-2021 moeten we dus de beschikking hebben over het volgende drieluik:

- Besluit over GLB-pilot Schiermonnikoog middels beschikking
- Garantstelling
- Borging van de afspraken.

Hierover moet dan vóór Kerst besluitvorming hebben plaatsgevonden.

7. Naar een nieuw verdienmodel: de kaasfabriek

Alle boerenbedrijven zijn in de afgelopen twee maanden lid geworden van de zuivelcoöperatie. In het verlengde hiervan worden nu de volgende stappen gezet:

- Bespreking en vaststelling van de statuten en huishoudelijk reglement: het is de bedoeling dat voor het einde van het jaar een eerste ledenvergadering wordt gehouden. Daarvoor zal met de boeren nogmaals informeren worden gesproken over de vorming van de coöperatie.
- Het indienen van het marktinitiatief binnen afgestemd worden en op 1 december a.s. worden ingediend.
- Het maken van afspraken over de distributie (afspraken met handelspartner Zijerveld) en productie van de kaas (tijdelijk op de vaste wal) is in grote lijnen gebeurd en kan een vervolgtraject ingaan zodra concreet wordt wanneer exact gestart kan gaan worden.
- Het toetsen en beoordelen van de businesscase gebeurt in overleg met de Rabobank en een nog te benoemen externe specialist die een onafhankelijk advies uitbrengt.
- De schets van de kaasmakerij is ingediend bij de gemeente en de werkgroep hoopt op korte termijn een verkennend voorgesprek te kunnen voeren.
- De merkontwikkeling is i.s.m. reclamepartner en een nieuwe schrijver in volle gang. Een eerste voorstel werd door de boeren als 'te uitdagend' bestempeld en daardoor wordt naar een merklijn gezocht die beter past bij waar de boeren voor staan – hoewel de meningen van de beoogde handelspartners uiteraard iets zwaarder wegen. geeft aan erg benieuwd te zijn naar de merkontwikkeling.
- De voorbereiding subsidieaanvraag/Afsprakenkader met de provincie over de inzet van de PAS-middelen in overleg met de provincie zijn in volle gang.

- Het onderzoek naar de toepasbaarheid van restproducten uit kaasproductie (vnl. wei) i.s.m. vorige week afgerond. Het eindrapport kan op verzoek worden toegezonden.

Concreet zijn de aandachtspunten voor de werkgroep op dit moment: het markinitiatief, de kosten van melktransport, de beoordeling van businesscase door de Rabobank en de voorbereiding van het Afsprakenkader met de provincie.

8. Regiodeal: van streefbeeld naar actieplan en monitoring

In het Breed Overleg van 11 mei jl. is het streefbeeld gepresenteerd. De werkgroep werkt aan de doorvertaling van het streefbeeld in een actieplan en monitoringplan. geeft aan dat het nog wat zoeken is wanneer wat mot gebeuren. De stand van zaken is als volgt:

- Vanuit de werkgroep is een eerste concept actieplan, met een overzicht van maatregelen, opgesteld. Met de boeren en met individuele partijen wordt het concept nu besproken.
- Met de vindt overleg plaats over de invulling van het monitoringplan. De doelen voor de monitoring zijn benoemd. Op dit moment worden de bestaande monitoring activiteiten in beeld gebracht en wordt gekeken welke indicatoren nodig zijn om de effecten van de maatregelen in beeld te brengen en de het streefbeeld te realiseren.
- Voorgesteld wordt dat in de vorm van een Intentieverklaring de partijen op hoofdlijnen de bereidheid uitspreken zich in te spannen voor de realisatie van het Streefbeeld en actieplan. De komende periode kan dan worden benut de maatregelen verder met de verschillende partijen in te vullen.

mogelijk opgesteld moet worden, en zou dit liever in afspraken vastgelegd zien. stelt dat de relatief korte tijd tot het bestuurlijk moment, en de aandacht die nu uitgaat naar de GLB-pilot, de transitievergoeding en de afspraken met de provincie ervoor zorgt dat het niet realistisch is om al heel concreet harde afspraken over de acties kunnen worden vastgelegd voor 7 januari.

hulp van Natuurmonumenten aan bij de invulling van het actieplan en wil hierover graag bijgepraat worden. zullen dit oppakken. Omdat het actieplan past binnen de doelstellingen van Natuurmonumenten ziet Enit veel koppelkansen. Namens de directie van NM zal bij het bestuurlijk moment aanwezig zijn. Daarnaast licht Enit toe dat verkent wordt binnen natuurmonumenten of een nieuwe aanvraag voor de Nationale Postcodeloterij gedaan kan worden. In de vorige aanvraag was het bedrag te groot, en moest de aanvraag concreter benoemd worden. De aanvraag zal intern moeten concurreren met andere projecten, dus zeker is het nog niet.

geeft aan dat een dergelijke intentieverklaring in feite al is vastgelegd in de Eilanddeal. pleit er dan ook voor om deze afspraken te vernieuwen in een "Eilanddeal 2.0". zullen dit meenemen in de gesprekken met Natuurmonumenten.

9. Reststromen

Het spoor rond de organische reststoffen heeft even stilgelegen, maar inmiddels is door de werkgroep samen met de provincie een opdrachtformulering voor een deelprojectleider opgesteld. De provincie heeft deze uitgezet bij het netwerk van . Dit heeft geresulteerd in een werkomschrijving en opdrachtverlening richting r. Op vrijdag 13 november vindt de startbijeenkomst Organische reststoffen plaats met de gemeente

10. Financiering

Langs verschillende sporen wordt nu gekeken naar de kansen voor financiering:

- Er wordt geïnventariseerd hoeveel beschikbare middelen er binnen de Regio Deal zijn, om het Actieplan te realiseren.
- Met de Vogelbescherming wordt gesproken hoe we kunnen samenwerken binnen het Waddenfonds-project Wij en Wadvogels op Schiermonnikoog. Vanuit VBN zijn de eisen voor weidevogelbeheer toegestuurd zoals ze die ook met andere initiatieven zijn overeengekomen. Ook is toegestuurd een overzicht van mogelijke randvoorwaarden voor gebruikmaking van hun logo. Hierover gaan we verder in gesprek. Enit legt uit dat er naast het provincie-overstijgende project Wij en Wadvogels onder dezelfde noemer op Schiermonnikoog een project loopt wat gaat over mogelijke natuurmaatregelen op de kwelder en de Westerplas. Er zijn binnen het biodiversiteitsproject ook linken te maken met dit initiatief.
- Natuurmonumenten verkent op dit moment de kansen voor een hernieuwde aanvraag voor middelen bij de Postcodeloterij.
- Met het Waddenfonds is gesproken over de kansen voor een aanvraag in 2021. Op dit moment wordt het Uitvoeringskader en het Uitvoeringsprogramma van het Waddenfonds herzien. Onderdeel daarvan is ook de themalijn landbouw, waarbij het Waddenfonds aanknopingspunten ziet voor financiering vanuit het Waddenfonds. Deze mogelijkheden liggen vooral in het verlengde van het Streefbeeld en Actieplan.
- Vanuit het Nationaal Park is gevraagd om mee te denken over een subsidieaanvraag vanuit het Nationaal Park in relatie tot het LNV-programma nationale parken nieuwe stijl. Vanuit de werkgroep is een voorstel gedaan het onderzoek naar de rol van de kwelder en de ganzenproblematiek hierin op te nemen. De uitkomst daarvan is nog niet bekend. Kees zendt de input die hiervoor is aangeleverd aan
- met de Friese Ontwikkelingsmaatschappij (FOM) gelegd om te spreken over private financiering.

11. Planning volgende bijeenkomst

Het volgende breed overleg wordt gepland op

12. Rondvraag een sluiting

- geeft aan dat hij graag in kleiner verband aangehaakt blijft i.r.t. de provincieaanvraag.
- geeft aan dat er vanuit de werkgroep druk gezet moet worden op de boeren om uiterlijk eind volgende week de bedrijfsplannen voor te leggen aan de Rabobank.
- benadrukt de noodzaak in algemene zin om iedereen goed te blijven informeren in deze cruciale fase en wenst allen veel succes.
- volgens al volgende week plaatsvinden. voor een overleg over het Actieplan. Dit kan

---Actielijst op volgende pagina.---

Actielijst:

Actie:	Wie?
Conceptplan marktinitiatief RFC voorleggen aan betrokkenen	
Actieplan (in concept) rondsturen naar breed overleggroep; feedback is zeer welkom	
Afspraak met Natuurmonumenten en _____ over actieplan	
Verkennen of Eilanddeal de basis kan zijn voor gezamenlijke Intentieovereenkomst uitvoering Actieplan.	
Aanhaking _____ inz. ganzenproblematiek	
Aandringen op spoedige aanlevering bedrijfsplannen bij de Rabobank	